

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 19 lutego 2025 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Zbigniew Puskarski (przewodniczący)

SSN Kazimierz Klugiewicz

SSN Waldemar Płóciennik (sprawozdawca)

Protokolant Monika Zawadzka

przy udziale prokuratora Prokuratury Krajowej Marka Zajkowskiego
w sprawie **S.F.**

skazanego z art. 156 § 1 pkt 2 i § 3 k.k. i in.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na rozprawie

w dniu 19 lutego 2025 r.,

kasacji wniesionej przez obrońcę

od wyroku Sądu Apelacyjnego w Krakowie

z dnia 15 stycznia 2024 r., sygn. akt II AKa 394/23,

zmieniającego wyrok Sądu Okręgowego w Kielcach

z dnia 22 września 2023 r., sygn. akt III K 57/23,

**1. uchyla zaskarżony wyrok oraz zmieniony nim wyrok Sądu
Okręgowego w Kielcach i sprawę przekazuje temu Sądowi do
ponownego rozpoznania;**

**2. zasądza od Skarbu Państwa na rzecz adwokata P.D. -
Kancelaria Adwokacka w S. - 2952 zł (dwa tysiące dziewięćset
pięćdziesiąt dwa złote), w tym 23% VAT, za sporządzenie i**

**wniesienie kasacji oraz obronę skazanego w postępowaniu
kasacyjnym przed Sądem Najwyższym.**

Kazimierz Klugiewicz Zbigniew Puskarski Waldemar Płóciennik

[WB]

UZASADNIENIE

S.F. został oskarżony o to, że:

„I. w dniu 24 kwietnia 2022 r. w S. woj. [...] dokonał ciężkiego uszczerbku na zdrowiu S.T. w ten sposób, że uderzył go ręką w twarz, a następnie kopał go obutymi stopami po całym ciele w wyniku czego pokrzywdzony doznał obrażeń ciała w postaci ranki łuku brwiowego lewego otoczonego podbiegnięciem krwawym, otarcia naskórka twarzy, poślodka i uda prawego, dość rozległego podbiegnięcia krwawego przedramienia lewego i okolicy pępka na brzuchu, pęknięcia odwnękowego przyśrodkowej mięszu i torebki śledziony, obfitego krwotoku do jamy otrzewnowej z pękniętej śledziony, dwóch sąsiadujących ze sobą podbiegnięć krwawych w tkance podskórnej okolicy pępkowej brzucha, wylewu krwawego miernie obfitego do torebki tłuszczowej nerki prawej, na skutek których to obrażeń pokrzywdzony zmarł w dniu 24 kwietnia 2022 r., przy czym czynu tego dokonał będąc uprzednio skazanym w warunkach art. 64 § 1 k.k. w ciągu pięciu lat od odbycia, co najmniej jednego roku kary pozbawienia wolności, orzeczonej przez Sąd Rejonowy w Starachowicach wyrokiem łącznym w sprawie o sygn. akt II K 404/16 za przestępstwo z art. 158 § 1 k.k. i inne, którą odbywał w okresie od dnia 8 czerwca 2015 r. do dnia 9 lipca 2017 r. oraz przez Sąd Rejonowy w Starachowicach wyrokiem łącznym w sprawie o sygn. akt II K 228/21 za przestępstwo z art. 279 § 1 k.k. i inne, którą odbywał w okresie od 26 sierpnia 2020 r. do dnia 21 lutego 2022 r., tj. o przestępstwo z art. 156 § 1 pkt 2 i § 3 k.k. w zw. z art. 64 § 2 k.k.,

II. w dniu 28 marca 2022 r. w S. woj. [...] dokonał kradzieży telefonu marki H. o wartości 200 zł na szkodę małoletniego M.C., a następnie w celu utrzymania się w posiadaniu zabranej rzeczy bezpośrednio po dokonaniu kradzieży groził małoletniemu pokrzywdzonemu natychmiastowym użyciem przemocy, przy czym

czynu tego dokonał będąc uprzednio skazanym w warunkach art. 64 § 1 k.k. w ciągu pięciu lat od odbycia co najmniej jednego roku kary pozbawienia wolności, orzeczonej przez Sąd Rejonowy w Starachowicach wyrokiem łącznym w sprawie II K 404/16 za przestępstwo z art. 158 § 1 k.k. i inne, którą odbywał w okresie od dnia 8 czerwca 2015 r. do 9 lipca 2017 r. oraz przez Sąd Rejonowy w Starachowicach wyrokiem łącznym w sprawie II K 228/21 za przestępstwo z art. 279 § 1 k.k. i inne, którą odbywał w okresie od 26 sierpnia 2020 r. do 21 lutego 2022 r., tj. o przestępstwo z art. 281 k.k. w zw. z art. 64 § 2 k.k.”.

Sąd Okręgowy w Kielcach, wyrokiem z dnia 22 września 2023 r., sygn. akt III K 57/23:

- I. oskarżonego S.F. uznał za winnego popełnienia zarzucanego mu w punkcie I aktu oskarżenia czynu, stanowiącego przestępstwo z art. 156 § 1 pkt 2 i § 3 k.k. w zw. z art. 64 § 2 k.k. i na podstawie tych przepisów, przyjmując za podstawę wymiaru kary przepisy art. 156 § 3 k.k. w zw. z art. 64 § 2 k.k. skazał oskarżonego na karę 15 lat pozbawienia wolności,
- II. oskarżonego uznał za winnego popełnienia zarzucanego mu w punkcie II aktu oskarżenia czynu, stanowiącego przestępstwo z art. 281 k.k. w zw. z art. 64 § 2 k.k. i na podstawie tych przepisów, przyjmując za podstawę wymiaru kary przepisy art. 281 k.k. w zw. z art. 64 § 2 k.k. skazał go na karę 4 lat pozbawienia wolności,
- III. na podstawie art. 85 § 1 k.k. i art. 86 § 1 k.k. orzeczone oskarżonemu S.F. kary pozbawienia wolności połączył i wymierzył mu karę łączną 17 lat pozbawienia wolności,
- IV. na podstawie art. 63 § 1 k.k. zaliczył oskarżonemu S.F. na poczet orzeczonej kary łącznej pozbawienia wolności okres jego tymczasowego aresztowania w sprawie od dnia 4 maja 2022 r. godz. 22:00 do dnia 17 lutego 2023 r. godz. 22:00, od dnia 14 marca 2023 r. godz. 22:00 do dnia 15 maja 2023 r. godz. 22:00 i od dnia 11 czerwca 2023 r. godz. 22:00,
- V. na podstawie art. 46 § 1 k.k. orzekł od oskarżonego S.F. na rzecz E.K. kwotę 30.000 zł oraz na rzecz M.C. kwotę 1.000 zł tytułem obowiązku częściowego zadośćuczynienia za krzywdy doznane przestępstwami przypisanymi w punktach I i II wyroku.

Sąd orzekł też o kosztach i opłatach sądowych.

Apelację na niekorzyść oskarżonego wniósł prokurator, który zaskarżając orzeczenie o karze, na podstawie art. 438 pkt 4 k.p.k., zarzucił „rażącą niewspółmierność kary wymierzonej oskarżonemu S.F. za czyn z punktu I aktu oskarżenia polegającą na wymierzeniu mu kary 15 (piętnastu) lat pozbawienia wolności, zamiast kary 25 (dwudziestu pięciu) lat pozbawienia wolności wynikającą z niedostatecznego uwzględnienia okoliczności przemawiających na niekorzyść tego oskarżonego, w szczególności co najmniej bardzo wysokiego stopnia winy i stopnia społecznej szkodliwości oraz innych obciążających okoliczności przypisanego oskarżonemu czynu, przez co orzeczona w stosunku do S.F. kara nie uwzględnia dostatecznie bardzo wysokiego stopnia winy i bardzo wysokiego społecznej szkodliwości społecznej jego czynu oraz nie zrealizuje stawianych jej celów zapobiegawczych i wychowawczych, które ma osiągnąć w stosunku do tego oskarżonego, a także celów w zakresie kształtowania świadomości prawnej społeczeństwa.”

Odwołując się do tego zarzutu, prokurator wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku:

- w pkt I - poprzez wymierzenie oskarżonemu kary 25 lat pozbawienia wolności,
- w pkt III - poprzez wymierzenie oskarżonemu kary łącznej 25 lat pozbawienia wolności.

Apelację wywiódł także obrońca oskarżonego. Zaskarżając wyrok w pkt I, II, III, IV i V, na zasadzie art. 438 pkt 1, 2 i 3 k.p.k., orzeczeniu zarzucił:

„1. obrazę przepisów prawa materialnego, a to w szczególności:

- art. 64 § 3 k.k. w zakresie w jakim Sąd Okręgowy w pkt I wyroku powołał jako podstawę wymiaru kary art. 64 § 2 k.k. w sytuacji, w której czyn zabroniony z art. 156 § 3 k.k. stanowi zbrodnię w świetle art. 7 § 2 k.k., a zatem ma zastosowanie zakaz podwyższania górnego zagrożenia wymiaru kary określonego w § 2 art. 64 k.k.,

2. obrazę przepisów postępowania, która miała istotny wpływ na treść orzeczenia, a to w szczególności:

- art. 4 k.p.k., art. 7 k.p.k., art. 410 k.p.k. wobec dokonania przez Sąd dowolnej oceny zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego uchybiającej zasadom prawidłowego rozumowania oraz wskazaniom wiedzy i doświadczenia życiowego przejawiającego się w:

- bezzasadnej odmowie wiarygodności wyjaśnieniom oskarżonego w zakresie, w którym zaprzeczył swojemu sprawstwu, kategorycznie i przekonująco zaprzeczał, aby kopął S.T.;
- uznaniu za wiarygodne zeznań świadka W.C. co do faktu, że S.T. był kopany przez S.F., choć świadek w tym czasie był w stanie upojenia alkoholowego;
- uznaniu za wiarygodne zeznań świadka M.C. co do faktu zaboru telefonu H. w dniu 28 marca 2022 r. przez S.F. i wypowiedzianych przez niego gróźb,
- art. 424 k.p.k. polegające na braku omówienia w pisemnych motywach wyroku szeregu istotnych dla sprawy dowodów w tym w szczególności lakoniczne tylko odniesienie się do dowodu z zeznań W.C. i wyjaśnień S.F.,

3. błędy w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę rozstrzygnięcia i mające istotny wpływ na jego treść a polegające w szczególności na:

- całkowicie błędnym i dowolnym ustaleniu, że w dniu 24 kwietnia 2022 r. w okolicach sklepu S. w S. S.F. kopął S.T. obutymi stopami w tułów, plecy, nogi i brzuch doprowadzając w następstwie tego do wystąpienia skutku w postaci śmierci S.T.,
- całkowicie błędne i dowolne ustaleniu, że w dniu 28 marca 2022 r. S.F. dokonał wobec M.C. zaboru telefonu H. i wypowiadał groźby karalne."

Z ostrożności procesowej „na wypadek uznania przez Sąd powyższych zarzutów za chybione” obrońca podniósł zarzut rażącej niewspółmierności wymierzonej kary pozbawienia wolności.

Uznając, że podniesione uchybienia miały istotny wpływ na treść zaskarżonego wyroku, bowiem doprowadziły do jego wydania w zaskarżonym kształcie, apelujący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w Kielcach.

Po rozpoznaniu wywiedzionych apelacji, Sąd Apelacyjny w Krakowie wyrokiem z dnia 15 stycznia 2024 r., sygn. akt II AKa 394/23:

I. zmienił zaskarżony wyrok w ten sposób, że:

1. uchylił orzeczenie o karze łącznej z punktu III,
2. wyeliminował art. 64 § 2 k.k. z podstawy wymiaru kary orzeczonej w punkcie I,
3. w ramach czynu zarzuconego oskarżonemu w punkcie II aktu oskarżenia, który został mu przypisany w punkcie II, uznał go za winnego tego, że w dniu 28 marca 2022 r. przywłaszczył sobie powierzony mu przez M.C. telefon marki H. o wartości

200 zł, kwalifikując ten czyn jako wykroczenie z art. 119 § 1 k.w. i wymierzył mu na mocy powołanego przepisu karę 30 dni aresztu,

4. uchylił orzeczone w punkcie V środek kompensacyjny w części dotyczącej M.C.,

5. określony w punkcie IV okres tymczasowego aresztowania zaliczył oskarżonemu na poczet kary pozbawienia wolności wymierzonej w punkcie I.

II. utrzymał w mocy zaskarżony wyrok w pozostałej części.

We wniesionej kasacji, zaskarżając wyrok Sądu odwoławczego z pkt II, obrońca S.F. zarzucił:

„1. rażące naruszenie prawa procesowego, które miało istotny wpływ na treść orzeczenia, a to art. 433 § 1 i 2 k.p.k. oraz art. 457 § 3 k.p.k., o ile Sąd Apelacyjny nie dokonał rzetelnej i pełnej kontroli instancyjnej w zakresie odnoszącym się do zarzutu apelacji wskazującego na naruszenie przez Sąd Okręgowy art. 4 k.p.k., art. 7 k.p.k. art. 410 k.p.k. jak i rażącej niewspółmierności wymierzonej kary pozbawienia wolności (pkt 2 zarzutów apelacji), tj. oceny materiału dowodowego przez Sąd Okręgowy z przekroczeniem zasady swobodnej oceny dowodów, bez wszechstronnej i wnikliwej jego analizy z naruszeniem zasad prawidłowego rozumowania oraz wskazań doświadczenia w zakresie zaniechania wyjaśnienia okoliczności istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy i dokonania błędnych ustaleń, które nie pozwalały na jednoznaczne przypisanie winy skazanemu”.

Z ostrożności procesowej, gdyby Sąd Najwyższy nie przychylił się do podniesionych zarzutów, obrońca podniósł zarzut rażącej „niewspółmierność wymierzonej skazanemu kary, polegającej na wymierzeniu oskarżonemu kary 15 lat pozbawienia wolności, przy czym dyrektywy wymiaru kary nieprawidłowo zastosowane przez Sąd Okręgowy a podzielone w całości przez Sąd Odwoławczy uzasadniały ewentualne wymierzenie skazanemu kary w łagodniejszym wymiarze”.

W konkluzji obrońca wniósł m.in o uchylenie zaskarżonego wyroku w zaskarżonej części i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Apelacyjnemu w Krakowie.

Odpowiadając pisemnie na kasację, prokurator wniósł o jej oddalenie jako oczywiście bezzasadnej.

Na etapie postępowania kasacyjnego, do Sądu Najwyższego wpłynęło datowane na dzień 25 października 2024 r. „pismo procesowe” obrońcy skazanego,

w którym na podstawie art. 9 § 2 k.p.k. wniósł o rozważenie z urzędu, na podstawie art. 536 k.p.k., możliwości uchylenia wyroku Sądu Apelacyjnego w Krakowie i poprzedzającego go wyroku Sądu Okręgowego w Kielcach wobec faktu, że w składzie Sądu pierwszoinstancyjnego zasiadał sędzia Sądu Okręgowego X. Y., a tym samym zaistnienie bezwzględnej przyczyny odwoławczej z art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. w postaci nienależytej obsady Sądu Okręgowego w Kielcach.

Na rozprawie kasacyjnej w dniu 19 lutego 2025 r. prokurator i obrońca stwierdzili, iż w sprawie zaistniała bezwzględna przyczyna odwoławcza w postaci nienależytej obsady sądu z art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. w związku z udziałem sędziego X. Y. w rozpoznaniu rozważanej sprawy w postępowaniu pierwszoinstancyjnym przez Sąd Okręgowy i wnieśli o uchylenie wyroku Sądu Apelacyjnego w Krakowie oraz Sądu Okręgowego w Kielcach i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania w postępowaniu pierwszoinstancyjnym.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Stosownie do art. 536 k.p.k., Sąd Najwyższy rozpoznaje kasację w granicach zaskarżenia i podniesionych zarzutów, a w zakresie szerszym – tylko w wypadkach określonych m.in. w art. 439 k.p.k. Wniesienie przez obrońcę skazanego S.F. kasacji, uzupełnionej niejako przez omówione wyżej pismo, złożone już postępowaniu kasacyjnym, obligowało Sąd Najwyższy do zbadania sprawy także poza zakresem podnoszonych zarzutów, co doprowadziło w konsekwencji do uchylenia zaskarżonego kasacją wyroku w całości oraz wyroku Sądu Okręgowego w Kielcach i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania w postępowaniu pierwszoinstancyjnym. Podstawą do wydania orzeczenia kasatoryjnego było zaistnienie bezwzględnej przyczyny odwoławczej z art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. w postaci nienależnej obsady sądu, wiążące się z udziałem w składzie orzekającym w postępowaniu pierwszoinstancyjnym sędziego X. Y. Stwierdzenie to czyni zbędnym odnoszenie się do zarzutów sformułowanych w samej kasacji.

Sąd Najwyższy w niniejszym składzie w pełni podziela, niejednokrotnie już wyrażany pogląd, iż z samego faktu, że w składzie orzekającym zasiada sędzia sądu powszechnego powołany na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2018 r., poz.3) nie wynika

jeszcze wadliwość wydanego przez ten sąd orzeczenia. W uchwale trzech połączonych Izb z dnia 23 stycznia 2020 r., sygn. akt BSA I-4110-1/2020 (OSNK 2020, z. 2, poz. 7), Sąd Najwyższy uznał, że „nienależyta obsada sądu w rozumieniu art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. (...) zachodzi także wtedy, gdy w składzie sądu bierze udział osoba powołana na urząd sędziego w sądzie powszechnym albo wojskowym na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w trybie określonym przepisami ustawy z 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw, jeżeli wadliwość procesu powoływania prowadzi, w konkretnych okolicznościach, do naruszenia standardu niezawisłości i bezstronności w rozumieniu art. 45 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, art. 47 Karty Praw Podstawowych Unii Europejskiej oraz art. 6 ust. 1 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności”.

Składowi orzekającemu znany jest wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 20 kwietnia 2020 r., sygn. akt U 2/20, OTK-A 2020, poz. 61 (por. m.in.: uchwała Sądu Najwyższego z dnia 5 kwietnia 2022 r., III PZP 1/22; uchwała składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 2 czerwca 2022 r., I KZP 2/22 (OSNK 2002, z. 6, poz. 22). Wyrok ten nie uzyskał jednak mocy powszechnie obowiązującego orzeczenia i co oczywiste nie mógł uchylić uchwały trzech połączonych Izb SN, ani przesądzić o jej obowiązywaniu i stanowić może jedynie wyraz określonego i niewiążącego poglądu prawnego tego organu (Trybunału Konstytucyjnego) (tak m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 23 listopada 2022 r., I KO 79/21 i I KO 80/21; por. także m.in.: postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 18 stycznia 2023 r., IV KZ 59/21; wyroki Sądu Najwyższego z dnia 17 maja 2023 r., V KK 17/23 i z dnia 14 czerwca 2023 r., II KK 489/21).

Sąd Najwyższy w uchwale I KZP 2/22 potwierdził pogląd przedstawiony w uchwale trzech połączonych Izb, jednocześnie podnosząc, że „brak podstaw do przyjęcia *a priori*, że każdy sędzia sądu powszechnego, który uzyskał nominację w następstwie brania udziału w konkursie przed Krajową Radą Sądownictwa po 17 stycznia 2018 r., nie spełnia minimalnego standardu bezstronności i każdorazowo sąd z jego udziałem jest nienależycie obsadzony w rozumieniu art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. Taka sytuacja zachodzi jedynie w stosunku do sędziów Sądu Najwyższego, którzy otrzymali nominacje w takich warunkach”. Sąd Najwyższy stanął także na

stanowisku, że Krajowa Rada Sądownictwa ukształtowana w trybie określonym przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw nie jest organem tożsamym z organem konstytucyjnym, którego skład i sposób wyłaniania reguluje Konstytucja RP, w szczególności w art. 187 ust. 1a. „W wyniku zmian ustawowych, dokonanych ustawą z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa, organ ten przestał spełniać cechy organu konstytucyjnego, co uchyliło domniemanie spełnienia przez osoby powołane przez Prezydenta RP z rekomendacji takiej Krajowej Rady Sądownictwa na stanowisko sędziego kryteriów niezawisłości i bezstronności. Bezpośrednie uzależnienie od władzy politycznej decyzji podejmowanych w procedurze nominacji sędziowskich, uzasadniło przekonanie, że o nominacjach tych mogą decydować względy pozamerytoryczne” (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 14 grudnia 2022 r., II KK 206/21). Powyższe oznacza, że brak bezstronności i niezawisłości sądu, w składzie którego zasiadał sędzia sądu powszechnego, który uzyskał nominację w wadliwym procesie przed Krajową Radą Sądownictwa od 17 stycznia 2018 r., należy ustalić *in concreto*.

Przeprowadzając test niezależności i bezstronności sądu w kontekście ewentualnego zaistnienia bezwzględnej przyczyny odwoławczej z art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k., należy mieć na względzie stopniowalność kryteriów doboru do sądów różnego rzędu, gdyż surowsze są wymagania w stosunku do sędziów ubiegających się o awans do sądów, które znajdują się wyżej w strukturze sądownictwa. To zaś przesądza o konieczności oceny w ramach testu niezawisłości konkretnego sędziego okoliczności takich jak np.: równoczesność (lub zbliżony czas) uruchomienia drogi awansowej z objęciem ważnego stanowiska w administracji sądowej w drodze arbitralnej decyzji Ministra Sprawiedliwości, utajnienie obrad KRS w zakresie danej kandydatury, jednoznacznie negatywna opinia zgromadzenia ogólnego sędziów, porównanie osiągnięć zawodowych kandydata z doświadczeniem zawodowym i poparciem środowiska dla kontrkandydatów, oraz to, czy kandydat w ogóle miał kontrkandydata do awansu, czy też był jedyną osobą, która wzięła udział w danym konkursie.

Z dotychczasowego orzecznictwa Sądu Najwyższego wynika również fakt, że o wadliwości obsady sądu w przypadku, w którym w jego skład wchodzi sędzia

powołany w wadliwym procesie nominacyjnym, może przesądzić ponadto okoliczność uzyskania nominacji na stanowiska funkcyjne pozostające w dyskrejonalnej kompetencji władzy politycznej, udział w pracach gremiów powiązanych z władzą polityczną, wykonywanie określonych zadań lub funkcji na podstawie arbitralnych decyzji władzy politycznej, co obejmuje również tzw. delegacje ministerialne, dodatkowe zatrudnienie w jednostkach bezpośrednio podporządkowanych władzy politycznej, charakter sprawy, do której rozstrzygnięcia ukształtowano dany skład sądu, a także działalność publiczna i wypowiedzi danego sędziego, wykraczające poza gwarantowane przez Konstytucję ramy udziału w debacie publicznej, a wskazujące na zaangażowanie w realizację określonych celów politycznych władzy wykonawczej (zob. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 19 października 2022 r., II KS 32/21, czy z dnia 30 maja 2023 r., II KK 23/22).

W efekcie przeprowadzenia w niniejszej sprawie testu niezależności i bezstronności sądu, Sąd Najwyższy podziela pogląd i stanowisko wyrażone w sprawie III KK 22/23, że sąd orzekający z udziałem sędziego X. Y. był *in concreto* sądem nienależycie obsadzonym w rozumieniu art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 19 czerwca 2024 r.).

Odwołując się do ustaleń dokonanych w sprawie III KK 22/23, zwrócić należy uwagę na następujące okoliczności:

1. z dniem 1 lipca 2001 r. X. Y. został mianowany asesorem sądowym w Sądzie Rejonowym w Kielcach,
2. do pełnienia urzędu na stanowisku sędziego Sądu Rejonowego w Kielcach został powołany postanowieniem Prezydenta RP nr [...] z dnia [...] 2004 r.,
3. z dniem 5 września 2008 r. Prezes Sądu Okręgowego w Kielcach powierzył sędziemu pełnienie czynności Przewodniczącego II Wydziału Karnego Sądu Rejonowego w Kielcach, a następnie powierzono mu pełnienie tej funkcji na okres 3 lat, tj. od 28 marca 2017 r. do 27 marca 2020 r.,
4. w dniu 29 stycznia 2018 r. sędzia Sądu Rejonowego w Kielcach X. Y. został mianowany przez Ministra Sprawiedliwości wiceprezesem Sądu Okręgowego w Kielcach. Prezesem tego Sądu został wówczas X.1 Y.1 (miało to miejsce po odwołaniu dotychczasowego prezesa X.2 Y.2 i jego zastępców X.3 Y.3 i X.4 Y.4). Zaledwie kilka dni później sędzia X. Y. został delegowany przez Ministra

Sprawiedliwości do pełnienia obowiązków sędziego w Sądzie Okręgowym w Kielcach na czas pełnienia funkcji wiceprezesa tego Sądu (nieprawidłowość przedmiotowej delegacji - „na czas pełnienia funkcji wiceprezesa Sądu Okręgowego” - skutkowałą podstawą uchylecia przez sąd odwoławczy i przez Sąd Najwyższy wydanych przez sędziego wyroków),

5. po upływie około 6 miesięcy od powołania do pełnienia urzędu na stanowisku sędziego Sądu Okręgowego w Kielcach, Prezes tego Sądu X.1 Y.1 powierzył sędziemu funkcję Przewodniczącego Wydziału Karnego Sądu Okręgowego,

6. w 2018 r. sędzia X. Y. zgłosił swoją kandydaturę na stanowisko sędziego Sądu Okręgowego w Kielcach (Monitor Polski z 2018 r., poz. 377). Krajowa Rada Sądownictwa, uchwałą nr [...] z dnia [...] 2019 r., przedstawiła Prezydentowi RP wniosek o powołanie na urząd sędziego Sądu Okręgowego w Kielcach 9 kandydatów, w tym sędziego X. Y.. Jednocześnie postanowiła nie przedstawiać 20 innych kandydatów, biorących udział w tym konkursie. Z danych zawartych w powołanej uchwale wynika, że Kolegium Sądu Apelacyjnego w Krakowie na posiedzeniu w dniu 4 października 2018 r. pozytywnie zaopiniowało wszystkich kandydatów biorących udział w procedurze konkursowej.

Na Zgromadzeniu Przedstawicieli Sędziów Apelacji Krakowskiej w dniu 22 października 2018 r., sędziego X. Y. poparło 13 osób, a 64 osoby były przeciwne jego kandydaturze.

Wśród osób nieprzedstawionych Prezydentowi RP przez KRS znaleźli się sędziowie, którzy uzyskali zdecydowanie wyższe poparcie tego Zgromadzenia. I tak, np. sędzia X.5 Y.5 68 głosów „za” i 8 głosów „przeciw”, sędzia X.6 Y.6 66 głosów „za”, 11 „przeciw”, sędzia X.7 Y.7 63 głosów „za”, 12 głosów „przeciw” (k. 337v-338 akt III KK 22/23). Odnosząc się do tych wyników, Krajowa Rada Sądownictwa stwierdziła, że „nie były one kryterium decydującym przy wyborze najlepszych kandydatów, wobec ich dorobku zawodowego i zdobytych kwalifikacji po złożeniu egzaminów zawodowych”, oraz że (...) odnośnie do m.in. X. Y. „nie są one w pełni miarodajne, zważywszy na legitymowanie się przez te osoby ocenami kwalifikacyjnymi, potwierdzającymi ich rzetelną, wieloletnią praktykę zawodową oraz umiejętności predestynujące do pełnienia urzędu sędziego sądu okręgowego w Sądzie Okręgowym w Kielcach” (k. 338).

Z powyższego wynika, że sędzia X. Y. został awansowany do sądu wyższego rzędu nie tylko w wadliwej procedurze, ale też pomimo jednoznacznie negatywnej opinii Zgromadzenia Przedstawicieli Sędziów Apelacji Krakowskiej.

Kariera zawodowa sędziego X. Y. do 2018 r. przebiegała standardowo. Nabrała ona przyśpieszenia w styczniu 2018 r. kiedy to ani względy merytoryczne, ani też jego doświadczenie zawodowe, nie uzasadniało faktu, iż jako sędzia sądu rejonowego został powołany przez ówczesnego wiceministra sprawiedliwości Ł. P. na stanowisko wiceprezesa Sądu Okręgowego w Kielcach (po odwołaniu faksem dotychczasowego kierownictwa tego Sądu) i niemal od razu delegowanie go do orzekania w tym Sądzie z obciążeniem 25%. W ciąg okoliczności uzasadniających twierdzenie o nagłym „przyspieszeniu” kariery wpisuje się także i to, iż w 2019 i 2020 roku został powołany do komisji egzaminacyjnych (adwokackich i radcowskich) jako przedstawiciel Ministra Sprawiedliwości oraz fakt powołania go w dniu 27 marca 2023 r. na stanowisko Komisarza Wyborczego Kielce II na okresie od 4 kwietnia 2023 r. do 4 kwietnia 2028 r., co odbywa się z rekomendacji Ministra Spraw Wewnętrznych.

7. sędzia X. Y. w 2021 r. w wyborach uzupełniających oraz w 2022 r. podpisał listy poparcia dla kandydatury do KRS sędziego Ł.P., co do którego zostały wysunięte poważne zastrzeżenia w związku z jego udziałem w tzw. aferze hejterskiej (lista nr 19).

Przedstawione powyżej okoliczności mające miejsce po 2018 r., m.in. przystąpienie do wadliwej procedury awansowej w powiązaniu z przyjęciem funkcji wiceprezesa Sądu Okręgowego w Kielcach, czy poparciem kandydatur do niekonstytucyjnego organu, dają podstawy do twierdzenia, że niewątpliwie sędzia X. Y. aprobował zmiany w wymiarze sprawiedliwości, których celem było podporządkowanie sądownictwa władzy wykonawczej. Jednocześnie okoliczności te przesądzają, iż sędzia X. Y. orzekający w Sądzie pierwszej instancji nie zapewniał prawa do sądu niezawisłego i niezależnego, ustanowionego ustawą w znaczeniu konstytucyjnym i konwencyjnym. W ocenie niezależnego i obiektywnego obserwatora powstać musi uzasadnione wskazanymi wyżej okolicznościami przekonanie, że sędzia, który otrzymał awans w takich warunkach, będzie w swojej ocenie ponadprzeciętną miarą związany z władzą wykonawczą, a więc w stopniu, który przesądza o braku jego bezstronności.

Mając powyższe na uwadze, Sąd Najwyższy uchylił w całości (także w odniesieniu do czynu zarzucanego oskarżonemu w pkt II) wyrok Sądu Apelacyjnego w Krakowie, który nie dostrzegł z urzędu zaistnienia omówionego uchybienia o charakterze bezwzględny oraz zmieniony nim wyrok Sądu Okręgowego w Kielcach wobec zaistnienia przyczyny odwoławczej z art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. w postaci nienależytej obsady Sądu pierwszej instancji – i sprawę przekazał sprawę Sądowi Okręgowemu w Kielcach do ponownego rozpoznania, który procedując ponownie rozpozna sprawę w składzie nie rodzącym wątpliwości co do jego niezależności, niezawisłości i bezstronności, a więc w składzie spełniającym wymóg „sądu ustanowionego ustawą”.

Kazimierz Klugiewicz

Zbigniew Puskarski

Waldemar Płóciennik

[WB]

[r.g.]